

אומר יותר: החזית היתה יכולה להגיע גם לארץ-ישראל והיטלר היה יכול לעשות כלה גם עמנו. כן דיברו חברים על בני-אדם שהפכו לחיתוטרף, על גרמנים שהם כחיתוטרף. ואנוכי אומר יותר: לא הגרמנים הם האשמים כי כל העמים רשעים — גם האוקראינים, הפולנים, והרומנים עורים בטבח. אך עצם שאלתנו היא היותנו מיעוט בכל מקום ומקום. גם בארץ צפוי לנו אותו הגורל אם גם פה נהיה מיעוט. ראינו את הפרעות בעיראק ובתימן ששם אנו מיעוט. צרת-ישראל בגולה צריכה להזכיר לנו יום-יום, רגע-רגע, את הפרובלימה הזאת, כי שורש הרע הזה הוא היותנו מיעוט.

— — —

גם הבוקר היתה שיחה על אותו נושא עם ברל כצנלסון. הוא דיבר כמעט אותם הדברים, אך השיחה התפתחה בכיוון זה, שהנוער הארץ-ישראלי-הגולה זרה לו, וכי בכלל אין ידידות והרגשה של חברות בין הנוער — אפילו בין המושב והקיבוץ. השיחה נפסקה באמצע מחוסר זמן, אך היא מעוררת מחשבות: מה באמת יש בנו, בנוער, העושה אותנו זר איש לרעהו? היו שלום!

ג

בסמינר בחיפה, 7.6.44

רבות-רבות הנני מהרהר בבית, בחברה, וחושב על פגישתי עם הכל. רבות המחשבות האופציות איתי ביחס ליעודי; ורבים החששות: האם אוכל למסור לחברים, לנוער, את אשר קיבלתי אנוכי? האוכל להנך נוער לאידיאלים שאנוכי לא הגשמתים? האוכל לעמוד בפרץ שהסניף הוא כל-כך עלוב ומפורד?

השבוע הזה היה לנו שבוע התייחדות עם הגולה — — — שם היה פליט, אשר סבל מזה שנים ואשר חי חדשים רבים במאורה מתחת לפני האדמה, בטבה, ברעב ובצמא ובפחד תמידי מפני הגרמנים! כל ישותו אומרת סבל, איני יודע אם אוכל לתארו. אולי תביני מתאורי זה מי האיש. אדם רזה, צנום, עורו צפוד, עיניו דלוחות מרוב בכי, אלא שאין בכוהן לבכות יותר. הוא דיבר אידיש וקשה היה לי להבין, אך הרגשתי היטב כל מלה אשר אמר, כל תמונה אשר תיאר — והכל עמד לנגד עיני על כל הוועות שבהן. אודה ולא אבוש, גם דמעות הנקו את גרוני.

אתאר לך תמונה אחרת אשר זיעזעה אותי ואת כילנו ושמוכרחה לזעזע גם אותך ומיכרחה לזעזע כל אדם ואדם באשר הוא יהודי. זוהי התמונה האיומה: „היה זה באחד ממחנות-ההשמדה אי-שם בפולין המנואצת, שם במקום החרג המודרני, במקום שם אין החיים נחשבים למאומה ואשר היי-אדם, שנרקמו ושולבו בכל-כך הרבה סבל ודמעות, אהבה וכיסופים, רצון ומרץ, פתיל-חיים מנותק שם במשך שמונה דקות באמצעי-הטכניקה המפותחים ביותר! שם, במחנה-דמים והרג ללא-דמים, קרה הדבר, שם נתגלה האדם והנוער הגרמני בכל ערוותו וגשמתו הטמאה, ליד אבן אחת שם, במחנה-דמים זה, עמדו שני נערים גרמנים, בני שש-עשרה, שלווים ומהיכים ולידיהם נמסרים ילדי-ישראל, תינוקות עירומים ללא לבוש; והם, בחיוכם ובשלותם, מרימים את התינוק הרך ומנפצים ראשו אל אותה אבן-הדמים, משליכים אותו אל תוך העגלה העומדת הכן ליד האבן, עם כל

25.9.43

קשה היתה לי הכתיבה כי אנוכי נער עובד אשר אין עתו בידו, רוב שעות היום הנני מבלה במקום-עבודתי ללא סיפוק נפשי, ולעת ערב הנני שב עייף ויגע מעמל-היום, ואחרי הרחיצה — ארוחה קלה וקריאה חסופה ואני נופל עייף ותשוש כוחות גופניים ורוחניים על המיטה. שעות רבות נדדה שנתי ולהן עדת מיטתי, אך רבים היו גלי-האור שהאירו לי בחשכה ורבים היו גלי הצל אשר נפלו והאפילו על פני, ורבו המכאובים והאנחות אשר להן הקשיבה מיטתי.

— — — אמנם מצב-רוחי כלפי חוץ נראה טוב חמיר, מלבד באותם הרגעים כשאנוכי חוזר מאוחר בערב מהעבודה — אחרי הצות, עת כל בני-האדם נמים את שנתם — — — אז צועד אני לאטי, איש לא ירדפני, ואז אפקח את עיני, אביט אל הארץ מתחת ולשמים ממעל והכל כה יפה וכה מלא אהבה: „אם של כוכבים מתנוצצים מעל לראשי וכאילו משוחחים הם ביניהם ומרמזים איש לרעהו בקריצת-עין; בפאתי השמים, שם הרחק מכל, ירמוז ענן כבד וזועף רמז רע, אך לאט-לאט הוא שוקע ואינו מופיע עוד — — — אבל באותם הרגעים, רגעי-בידוד אלו, מתנצנצות דמעות בעיני ואז בוכה הגבר כי אין רואהו ואין שם לב לדמעותיו, וכך אשיר את שירי, שיר ילד עזוב, ללא משען ומחסה — שירה שקטה, שירה המשתפכת אט-אט על-פני השדות, על-פני השביל בו אהלך, ותחדור עמוק למקום-מוצאה, אל לבי פנימה!

ב

6.6.44

— — — השבוע היה שבוע של חוויות „עצומות“ וקשות כאחד. הגיעו אלינו שליה מפרס ופליט מפולין, לא אוכל עכשיו לספר לך ולזעזע אותך בדברים ששמענו, כי לא זה הרגע, אך זאת דע לך, כי דברים מזעזעים שמענו, דברים אשר החרידו אותנו עד היסוד. עצם הופעתו של הפליט מפולין, עצם אישיותו, עצם דמותו אומרים הרבה, אדם אשר חדשים חי מתחת לאדמה בבונקרים, רזה, צנום ושפוף, פניו צמוקים ועורו צפוד, עיניו יוצאות מחוריהן ומבריקות באור נוגה מאד. הוא סיפר וזעות הנעשות לאחינו, אך הוא אינו יכול לבכות עוד. כמה סבל אדם זה, כמה „זכה“ לראות! צעיר הוא, אך ברוחו הוא כבר זקן ושבע-ימים. אשתו וילדיו מתו עליו, והוא במקרה נשאר חי בתוך מטר הכדורים שניתך עליו, אך לא אדם חי הוא, הוא מבקש את סליחתנו על כי נשאר חי, הוא מספר על חברים הרבה יותר טובים ויקרים שמתו ונשארו שמה בגלות, נשכחים, והוא, הקטן והעלוב, מדוע נשאר הוא בחיים (כך הוא פונה אלינו), מה דעתכם, האין זה מזעזע? אתמול היתה לנו שיחה על השאלה: כיצד צריכה צרת הגולה למלא את הצד התינוכי בחיינו, לא אפרט כרגע מה דיברו, זאת עוד אספר לך, כי זה נחרת בזכרוני; רק קצת מדברי הסיום של רובשוב — אמנם לא בלשונו, הנה זהו הרעיון: הגולה — אסור שתישכח, ולו לרגע, מתוכנו. הנוער צריך לחיות שאלה זו, להתחנך על-פיה. זה צריך לנקר בתוכנו כזכוב ולא לתת לנו מנוח, בכל אסיפה, בכל פגישה, בכל שיחה ובכל שפחה עלינו להעלות את זכרה ואת שאלת הגולה. הוא אמר: אם היו כאלה שאמרו כי אנו יכולנו להיות שם בפולין, אנוכי

ילד מומת נשמע צליל, והוא צלילי ניסוף הגולגולת. הרבה צלילים שמעתי בחיי, צליל הזכוכית בנפלה ארצה, צליל הקרש בהינפצו, אך צליל זה, צליל ניסוף גולגולת־אדם, גולגולת הרך הנולד — זה לא שמעתי מימי וצליל זה רודף אחרי בכל אשר אפנה, גם בשנתי וגם בקומי; בכל אשר אלך רודף אחרי צליל זה ומזכיר לי חזור והזכור: עוד יש נפש טמאה בעולם, עוד יש רצח מיליונים ללא זיע כל־שהוא! וצליל זה מזכיר לי את כל הזועות בהן חי עמנו וגפשי מוועזעת! למחרת השיחה עם הפליט היתה לנו שיחה על כך בינינו לבין עצמנו, ושיחה זו אשר קיימת ומנקרת בלבנו פנימה צריכה לשמש ה־גורם" החינוכי והבסיס להמשך חיינו בארץ, להמרצא הבניה ולהרגשת החובה כלפי הגולה הנדרסת. את השיחה סיים רובשוב בדברים נרגשים עד מאד ואמר כי אסור לנו, אפילו לרגע, להסיח דעתנו מהגולה ואשר צרה זו היא הטבועה בגורלנו במשך כל זמן קיומנו וכל זמן שאנו מהווים מיעוט, הרי הדבר יופיע תמיד וכל זמן שנהיה מיעוט גם פה בארץ צפוי לנו אותו הגורל. החברים יצאו משיחה זו נרגשים עד למעמקי־הנפש וקשה לחזור לחיים העליונים, גם בצחוקי יש מאותו הצער המכרסם פנימה.

ד

10.8.44

במכתבי זה יש ברצוני להעלות דבר אחר, גם הוא נעלה ואולי נעלה יותר מכל דבר אחר, שמעתי אתמול את "הסליחות" ברדיו

ששודרו בשעה 12.15 בלילה מבית־הכנסת בתל־אביב. קשה לתאר במלים את הרגשתי ברגעים הללו, אך הרגשתי כי היו אלה רגעים יפים וחשובים בחיי ואזכרם למשך תקופה ארוכה וממושכת. אין אני אדוק, אך במסורת אאמין, או, נכון יותר, אני בעד מין מזיגה של המסורת עם המציאות בבנין ארץ ועם חדש. אתמול, כששמעתי את קול התחינות, את התפילה, ראיתי בדמיוני את האנשים היהודים מכל תפיצות־הגולה, שביום אחד קוראים יחד בקול אל משהו נעלם, אל משהו נסתר. קול־החזן הקורע־שחקים הכה בי גלים וגם אנוכי כאילן קראתי יחד עמו: "למה? מדוע ולמה זעקתנו צריכה להישמע כל השנה? מדוע נגזר עלינו, על היהודים, גורל מר כזה, גורל שעוד לא היה כמוהו לעם אחר? דמעות נקו בעיני ברגעים הללו.

לא אמישך. קשה לתאר רגשות כאלה, קשה להעלות עוד פעם אותם המראות ואותן הדמעות שהורידו רבים מבין אחינו ואחיותינו. — — — אנו היהודים הננו עם ודת גם יחד, בכל־אופן עד עכשיו היינו כך, וכך הכירו אותנו כל העמים. על זאת באר משפטי האוטודפה שהגיעונו. והנה עתה, לפי דעתי, מתפתח העולם בכיוון של פריקת עול־שמים. העולם צועד לקראת ביסול האמונה באלוהים. כמובן שהתפתחות זו אינה פוסחת גם עלינו היהודים, ובכן, לנוכח התנגשות זו של שני צדדים קיצוניים — א) עם דת, וב) פריקת עול הדת — מצוה עלינו — וביחוד עלינו, שצבינונו הלאומי הוא גם דתי, למצוא את המזיגה!

— — —

20.4.48

לאבא ואמא שלום רב!

אני כותב לכם עכשיו סבאר טוביה לאחר שהתרחצתי אכלתי
וסתכונן לנוח. אסור לספר סודות צבאיים גם לא רצוי.
אבל אחסול הייתי בהתקפה על אשדוד שלא הצליחה ביותר.
החברים עברו יפה מאוד אבל אחרנו כמקצת ואור הינם
הפריע לנו כך שנאלצנו לחזור וברוך דפקו בנו כראוי
היו לנו הרבה נסגעים אני נשמרתי כין ה-30 האחרונים
והרבעתי הרבה כדורים באויב כמה שיכולתי וכסוכן לשפר
על החתמסת. זו לי פעם ראשונה לעכר טכילת אש כזאת.
סאות כדורים חלפו לא רחוק מסני אבל מה אפשר לעשות
סלחסה זאת סלחסה. הכתה שלי היצה חרסנית סאוד החברים
עברו יפה וסחכו אתם פצועים באסץ לב יוצא סן הכלל
על עצמי איני אוהב לספר הרבה גם אני עשיתי את הסוטל
עלי לא נרחתי כאשר אסור היה לכרוח סצועים נשאתי גם
כן ועוד ועוד. עתה אני סתכונן לנוח. הלכנו אחסול
הרבה קלוסטרים לסעלה ס-10 ויסנתי עד עתה כ-5 שעות
עוד הערב עלינו לנוע דרוסה לבטיס. מה לספר עוד?
קבלו אותי יפה אצל כך ואני סאוד ססח שיש לי הזדסנות
לסכרים. סדוע אינכם כותבים אני ססכה לסכת סכם.
מה ססעתי שהסצינו את ראשון ואין לי סושנ מה קרה
אתכם. כחכו כחכו הכל.
אני כותב לכם כבר סכת חסיסי ואחם עוד אף סכת. זה
לספרילא בסדר סצדכם.
לא קל ליהות חייל אבל אין דבר יהיה טוב. כל אחר
סאחנו היב לעבור תקופה זו.

שלום שלום להתראות

שלכם יצחק.

יצחק אהליא שרה

ד'ס לאהרון ורדה לאה'לה שרה...
ססרו ד'ס לכל האהבה

9.5.48

אני נמצא לא רחוק מחרות וגם הייתי אצל רוזה.
אני מרגיש טוב מאוד בייחוד בחפקיד החדש שלי: קצין-חרבות
כיצד מצלצל זה באזניכם. הייתי במסיבות חזרה ועבדתי שם
בהוראה מאוד מאוד התקשרתי לאנשים והצטרפתי מאוד על כי
עזבתי אותם אבל לא הייתה ברירה. במקום זה לא הייתה חבר אשר
יארנן את החרבות במקום ונאלצתי אני לבוא הנה. נמצאתכאן
חברה שלמדה אתי בכחה אחת וחיה המליצה עלי כך שהפקוד שלה
אותי הנה.

ראשית עבודתי הייתה ארגון מסבה לשבע שנות הפלמ"ח. קדם לכן
קבלתי חפש לכמה שעות. ביום השלישי בערב משעה 5 עד למחרת
ב-7 בבקר וכמובן נסעתי לא למרחק רב לפתח-חקה.
המסבה הייתה ממש נהדרת ובשטח זה הייתה לי הצלחה מלאה.
נעשו כאן נסיונות לארגון מסבות והם לא הצליחו. מסבה זו
נערכה בעזרת א.א.ע. מנוט הל-מונד. הללו ספקו עוגות היה
יין השגנו אקורדיון, אני נהאחתי ספיץ, מרה מחל-מונדדבר
דבר באידיש ואחר היו רקודים עד זעה מאוחרת. גולה הכסבתהיה
היה המפקד. זה היה מקושר בלפידים וביוווד בכחבת אש
7 שנים לפלמ"ח

החברים נהנו מאוד ובייחוד הפקוד. עתה עלי לארגן את הלפורים
במקום ועדין איני יודע כיצד זה יעשה. אני גם כמאמן ומבין כי
אני עיף מאוד ורוצה לישון בערבים. אני מבלה זמני בנעימים
אבל כלא ספוק מעבודתי. התאהבתי באנשים והנני הבר טוב אתם.
על עצמי אין לי מה לטפור. אני מרגיש טוב מאוד אוכל ושמת, רוזה
לי חברים חדשים ומרוצה מעצמי.
מה נשמע אצלכם? ספרו הכל. אני מחנענע אבל איני יודע מחי אהיה
בבית.
שלום שלום וכל טוב.
ש"ש לכל החברים. שלכם יצחק.

מכתב מבאר טוביה 20.6.48

לאבא ואמא שלום רב!

אני כותב לכם עכשיו מבאר טוביה, לאחר שהתרחצתי, אכלתי ומתכוון לנוח. אסור לספר סודות צבאיים, גם לא רצוי, אבל אתמול הייתי בהתקפה על אשדוד שלא הצליחה ביותר. החברים עבדו יפה מאוד, אבל אחרנו במקצת ואור היום הפריע לנו, כך שנאלצנו לחזור ובדרך דפקו בנו כראוי, היו לנו הרבה נפגעים ואני נשארתי בין ה-30 האחרונים והרבצתי הרבה כדורים באויב, כמה שיכולתי וכמובן לשמור על התחמושת.

זו לי פעם ראשונה טבילת אש כזאת. מאות כדורים חלפו לא רחוק ממני אבל מה אפשר לעשות, מלחמה זאת מלחמה. הכתה שלי היתה חברמנית מאוד, החברים עבדו יפה וסחבו אתם פצועים באומץ לב, יוצא מן הכלל. על עצמי איני אוהב לספר הרבה גם אני עשיתי את המוטל עלי, לא ברחתי כאשר אסור היה לברוח, פצועים נשאתי, גם כן, עוד ועוד. עתה אני מתכוון לנוח. הלכנו אתמול הרבה קילומטרים למעלה מ-10 וישנתי עד עתה כ-5 שעות ועוד הערב עלינו לנוע דרומה לבסיס.

מה לספר עוד? קבלו אותי יפה אצל כץ ואני מאוד שמח שיש לי הזדמנות למכרים. מדוע אינכם כותבים אני מחכה למכתב מכם. פה שמעתי שהפציצו את ראשון ואין לי מושג מה קרה אתכם כתבו, כתבו הכל.

אני כותב לכם כבר מכתב חמישי ואתם עוד אף מכתב, זה לגמרי לא בסדר מצדכם. לא קל להיות חייל אבל אין דבר יהיה טוב. כלאחד מאתנו חייב לעבור תקופה זו.

שלום שלום ולהתראות

שלכם יצחק

ד"ש לאהרן ורדה לאה'לה שרה...

מסרו ד"ש לכל החברים.

מכתב - יולי 1947 כפר סבא

לאבא ואמא שלום רב.

מכתב ראשון מכפר סבא

אבא ואמא יקרים אין לי עתה זמן רב לכתובה. עוד כמה דקות אני חייב להיות בישיבה.

ביום שלישי לפניו ערב אהיה בבית ואשאר לחופש עד יום חמישי בבוקר השכם.

אני עובד קשה והרבה שעות ביום, אבל, טוב לי ואני מרוצה מאוד מאוד. תפקידי במוסד הוא תפקיד חשוב מאוד. אני "המרכז" של כל המדריכים.

אין לי קבוצה מיוחדת ותפקידי לפקח על כל המדריכים, לסדר את סדור העבודה, קביעת סדר היום והתכניות ולקשר בין ההנהלה והמדריכים. עכשיו יש לי ישיבה של ההנהלה. המנהל, המפקח, האחות ואני.

אמא ואבא, טוב לי ואני שמח. אני חושב, שגם הבראתי לא מעט. אני מאוד מרוצה ושמח. רכשתי לעצמי נסיון רב מאוד.

יש לי המון מה לספר אבל בפעם אחרת.

שלום שלום ולהתראות ביום שלישי.

מכתב מהצפון- שבת

יקירי!

שוב חזרתי צפונה והפעם ללא כל אפשרות להגיע הביתה. פגשתי פה אנשי ראשון והללו ד"ש חיה. אין דבר עוד נתראה, עוד היום נרד חזרה. אני מרגיש טוב מאוד ומוסר לכם כי עלייתי בדרגה. עוד מחר כאשר אחזור אכנס לעבודה בתקף, לפי התקן הקרבי איני צריך לצאת לקרב, אבל אני בכל זאת יוצא, לא בתפקיד פורץ אלא עם מטה הפלוגה. אל תדאגו לי. יש לי שם מפוצץ. בכל מקום קוראים לי החברה - 'פוליטרוק'. כתבתי לכם על זאת.

יש לי כתובת חדשה

בשרות פעיל

יצחק ארליך 224/2

צבא ההגנה לישראל.

שלום שלכם יצחק

יקירי

רק אמסול כתבתי סכתב אליכם או בחר דיוק
היה זה סכתבון. גם עתה לא אוכל לכתב יותר סכתב
סכתבון סעין זה. חזרנו "הביתה" אני סדניס: בסרכאות
ססיוול קצר שעשינו.

סה אומר וסה אמסר בנה כי התקשרתי לסקום בו נסצא
אני עתה עד כי צראה הוא לי כבית שני.

אכן זו כוחה של אדמת סולדת (צראה העבר כפרוזה
אבל האסינו לי) שגמא קושרת אותה אלינו. אין זו
הרגשתי שלי, הפרטית, האישית. אני נסוח כי כל אחד
ואחד סאתנו כל חכר וחכר מוהב כל קטע ארץ, חדר לו
וסוכן להגן עליו. הנה כי התקפחתי כסעה אכל אני
סוכרר לדבר כך חיב אני, כך חרניש אנכי לחלק את
רנסותי עם עוד אנשים ואם סי אחלק את רנסותי?

הן רק לפס אמסר זאת, איני מוהב לדבר על תנאים.
איש צכא אני ולכל סצב הנני ססתגל, האוכל אצלנו סוב
סאור אוכלים כשר לרב עד כדי קוסזיצים לגליים.

אינכם כותבים לי סאוסה סיעקכ ססתחיהו בכלל סהנעשה
כסושבה. רכשתי לי כאן חברים חרשים. ביחס לעבודתי

החדשה עדין אין הדבר ססודר עם חרוס הקרבות נוצר

סצב חרוס ביחוד בתנאים שלנו. אני מוהב את החברה

ורוצה לעשות לסענם הכל אבל הוצאות שלי "לסיוולים"

יחד עם כולם ספריעה לי כסקצת. אבל, אני יכול לבלי

לצאת. אין לי זכות להוציא עצמי סכלל חייל לוחם.

אתם כוראי זוכרים וסעלים זכרונות על איציקל ועתה

סדברים כחייל יצחק ובכל זאת כוחי כחיל לא קטן.

הנה לפני זמן הייתי אחראי כפעולה על כתה, והואסר

ס.כ. היה כסיון לא קל כשכילי וחוז סטעונת ססטר הייתי

די כסדר. פרטים לא אמסר, לא ידעתי לרכז אש כסידר

סדויקת, אבל סה שלא יעשה אשכל יעשה הזמן, כסיון סלסו

וסחנך גם יחד. רב טאקנותי סוסכות סביב "רוח תצכא"

אבל הנני חסר אונים כסדור הדבב. אני מושב רבות אל כך

וסנסה לארגן את הדבר. שלחו לפעמים דבר תשבוע ישנם

גם ספרים ססוב לא יקר כיותר וגם ספרים די זולים

סכחינה אוסנותית, הללו ספרים סהוצאנות "הדב" שלחו

ספר או שנים (אבל לא את הספר "סרנדה" כי אותו קראתי

ססרו שלום לכלם

שלכם ולהתראות

מכתב - 6.7.48

שלום רב יקירי!

קבלתי את החבילה מהבית והרבה אין מה לתאר את שמחתי. לא היתה זו חבילה בעלת ערך רב מבחינה חמרית כמו פרישת שלום שהביאה לי מהבית. כבר החלתי בחלוקת החבילה בין החברה. הגיעו כמה מ"כ ביניהם אברשקה שהיה מדריך בראשון, כן גם חבר אחד מהקבוצה של זהבה משכונת בורוכוב, כך שדי מעניין לי. פרטים על הסובב אותי, אין מה לספר. החיים שלווים חד גוניים מפעם לפעם אנחנו מטילים במקצת במרחבי הנגב. כבר כתבי לכם על מכתב על התפקיד החדש שקבלתי על עצמי ואני משתדל למלא אותו כראוי. הצלחתי לארגן כאן כמה כיתות למוד בין הקפריסאים ואני מתכוון עכשיו להקים אצלנו אהל תרבות, אולי גם יגיע רדיו עתונות וכו'

מה אספר עוד? אין מה לספר אני מרגיש טוב ושמח בחלקי שלום יצחק.

שלום רב יקירי!
קבלתי את החבילה מהבית והרבה אין מה לתאר את שמחתי. לא היתה זו חבילה בעלת ערך רב מבחינה חמרית כמו פרישת שלום שהביאה לי מהבית. כבר החלתי בחלוקת החבילה בין החברה. הגיעו כמה מ"כ ביניהם אברשקה שהיה מדריך בראשון, כן גם חבר אחד מהקבוצה של זהבה משכונת בורוכוב, כך שדי מעניין לי. פרטים על הסובב אותי, אין מה לספר. החיים שלווים חד גוניים מפעם לפעם אנחנו מטילים במקצת במרחבי הנגב. כבר כתבי לכם על מכתב על התפקיד החדש שקבלתי על עצמי ואני משתדל למלא אותו כראוי. הצלחתי לארגן כאן כמה כיתות למוד בין הקפריסאים ואני מתכוון עכשיו להקים אצלנו אהל תרבות, אולי גם יגיע רדיו עתונות וכו'

מה אספר עוד? אין מה לספר אני מרגיש טוב ושמח בחלקי שלום יצחק.